

Jézussal az úton I
Mt 16,21-23

Óvodában történt esetről hallottam nemrég beszámolót. Nevelők beszéltek Jézus útjáról Jeruzsálemben, gyermekszerűen és színesen, amit a gyerekek élénken figyeltek. A sorozat befejező óráján elhangzott, hogy Jézus nem kedvtelésből utazott el Jeruzsálemben, hanem előre megmondta, hogy ott neki szenvednie és meghalnia is kell. Az erre támadt döbbséget csendben egyszerre hangos sírásba tört ki az egyik gyermek, könnyezve rohant oda édesanyjához és azt rebegte, hogy Jézusnak nem szabad meghalnia. Az élet legapróbb rezdüléseire is élénken reagáló gyermeki lélek ezt a megterhelést már nem bírta. Nem lehet, hogy akit ő időközben megszeretett és figyelmesen kísért, annak életét vegyék.

Ezt nem tudta elviselni Péter apostol sem, akit éppen most nevezett ki Jézus a közziklának, amelyre Isten az ő egyházát kívánja felépíteni. S akkor – teljesen váratlanul – „ettől fogva“ – írja az evangélista, ez az ő Mestere a maga szenvedését és halálát jelenti be. Hát nem természetes, ha Péter erről hallani sem akar? Szennvedés, keresztthalál? – micsoda döbbséget mondatja ki vele, hogy „Uram, ez nem történhet meg veled“?!

Jézus szenvedése és halála ma sem kasszasiker. Pár évvel ezelőtt jelent meg az a film, amely a maga borzalmában vetítette vászonra Jézus szenvedését. Óriási kritikákat kapott, tódultak a borzalmakhoz szokottak és azokat újra meg újra látni kívánók a mozikba, de a film hamar eltűnt, mert idegen test lett egy boldogsághajszoló világban, amelyben tabu a szenvedés. Az iszlám országokban folyó keresztényüldözések legelső lépése is a templomok, kápolnák tetején álló kereszt összetörése. A kereszténység agresszívnek tartott jelének el kell tűnnie a világ arculatáról...

Ki teszi ma még asztalára a feszületet, mint egykor gróf Zinzendorf, aki azt mondatja, hogy ez az ő napi „passiója“, a szó mindkét értelmében – szenvedése és szenvedélye?

A most következő hetekben megpróbáljuk elkísérni Jézust a szenvedése útján: szenvedése és halála bejelentésétől kezdve kísértésein és megdicsőülésén át el egészen Jeruzsálemig. És megkérdezzük, hogy az időszámításunk kezdete utáni első évszázad harmincas éveiben miért halt meg egy Galileából származó kézműves, aki Isten teljes uralma eljöttét hirdette meg?

1.

Az evangéliumok tanúsága szerint Jézus maga többször is beszélt küszöbön álló haláláról és szenvedéséről, amely Jeruzsálemben vár rá. Ezekben azonban hiába keresnénk a leghalványabb utalást is arra, minthogyha ez valami üzemi baleset lenne, vagy nem várt szerencsétlenségként történne meg. Vajon valami végzetszerű történésre gondolt volna ezzel, ahogy azt a görög tragédiákból bőségesen ismerjük? Ott a főszereplő valami kényszer következtében bukik meg és sorszerűen semmi kilátása nincs arra, hogy életét megmentse. Jézus nem azt mondatja, hogy szenvedése végzet, de tervszerű: neki szenvednie és meghalnia k e l l , s ezt maga Isten rendelte el így. Már eddigi munkáját is egy „kell“-nek engedelmeskedve végezte, ahogy azt egyszer kifejtette: „Nekünk – amíg nappal van – annak cselekedetét k e l l végeznünk, aki elküldött engem“ (Ján 9,4). Vagy amikor az apostol azt írja, hogy „nekünk leplezetlenül kell megjelenünk a Krisztus ítélőszéke előtt...“ – akkor ezt sem ő találta ki, hanem ez így isteni, megváltozhatatlan rendelés (2 Kor 5,10).

Ennek az alapvető, bibliai látásnak mai gondolkozásunkban is alig szorítunk helyet. Tudós ember írta ezt így körül: nekünk, mai átlag-embereknek problematikusává vált az Isten, mert ma nem imponáló vele számolni. Valamikor érvdöntő volt az Istenre és elrendelésére hivatkozni, de aztán magunk kezébe vettük a világ fölötti uralmat. Ám

éppen a ma dúló járvány idején egyszerre kénytelenek vagyunk bevallani, hogy ez az álom nem több délibábnál. Járvány ide, divat oda, – Istennel azonban mindig számolni kell. És hátha visszatérünk Ahhoz, hogy amikor a Jézus szenvedése és halála mögött Őt ismerjük fel, meghajlunk „titkos bölcsessége“ (1Kor 2,21) előtt, aki nem köteles igazolni magát a mi értelmünk és belátásunk előtt! Talán így el is tudjuk fogadni, hogy „a nem lelki ember nem fogadja el az Isten Lelkének dolgait, mert ezeket bolondságnak tekinti, sőt megismerni sem képes, mert csak lelki módon lehet azokat megítélni“ (1Kor 2,4). Titok ez, misztérium, mondták a régiek, amelyet kételkedésünk vagy tagadásunk sem tud „feloldani“, hanem csak a rácsodálkozó hit. Úgy szerette Isten a világot... – ez nem akadémiai vitatéma, hanem a hívő szív hozzáállása Isten egyedülálló tervéhez.

2.

Feltűnő, sőt bántó az a szigor, amellyel Jézus a tanítvány óvó szándékkal tett megszólalására válaszolt: Távozz tőlem, Sátán, botránkoztat sz engem... Mert hiszen, végső soron igaza volt Péternek, aki nem sokkal előbb kapta a *kőszikla* kitüntető nevet, miután olyan meggyőző erővel vallotta, hogy „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia...“ (Mt 16,16). Mi mást is válaszolhatott volna, ha most ez az élő Isten Fia ilyen fenyegető bejelentést tett? Hát Ura nem vette volna észre benne a tanítványi, féltő szeretet megnyilvánulását? Sőt Jézusnak ez a bejelentése még Péter istenhitét is megingathatta: mert ha Isten még a bűnösnek is megbocsát, akkor nem adhatja ki ártó hatalmaknak a saját Fiát sem?!

Kétezer év után sem tűnt el ez a beidegződött gondolkodás. Az 1948-ban alig megalakult modern-kori Izrael állam legfelső bíróságánál per újrafelvételi kérelmet nyújtott be egy holland jogász, kérve Jézus elítéltetésének semmissé nyilvánítását. Megokolása ez volt: Jézust ártatlanul ítélte el annak idején a szünhedrion, a főpapi tanács, amelynek most jogutódja az izraeli legfelsőbb bíróság. Tudtommal ez a testület érdemben nem foglalkozott a beadvánnyal és valószínűleg fiókba süllyesztette el azt. De hát egy ilyen semmissé nyilvánítás is igen keveset változtathatott volna a Názáreti Jézus de facto elítéltetésén: valószínűleg a 30-as évek elején feszítették meg.

Ám a holland jogász napirendre tűzte a sokáig elhallgatott kérdést: mi lett volna, ha Pilátus nem enged a főpapi nyomásnak és nem engedi meg, hogy ezt a lázadó galileai prédikátort keresztre szögezzék? S a történészek fantáziáját máig sem hagyja nyugton ez a kihagyott lehetőség és nem hiányzanak a lehetséges magyarázati kísérletek sem. Ha a helytartó Barabbást feszítettette volna meg, akkor Jézus elvonulhatott volna a pusztába és igazi oszlopszentként, meditálva öregedhetett volna meg. De lehetősége lett volna a magdalai Máriával való házasságkötésre és családalapításra is. Tanítványi körét amolyan kisebb-nagyobb szektamozgalommá építhette volna ki, mint például az esszénusok vagy a qumrániak, kéziratokat másolva, hogy aztán az étellel betelve, félig elfeledten távozzék ebből a világból...

De akkor ennek súlyos következményei lettek volna. Nem épült volna meg a Notre Dame vagy a jáki templom; a Bibliának csak az első része maradt volna forgalomban; sem Fátimára sem a pápára nem lett volna szükség; Néro és császárkollégái nem ölettek volna krisztushívőket; nem születtek volna meg Bach kantátái, sem Händel Messiás-a; nem lett volna egyházszakadás, se reformáció; se keresztes hadjáratok, – de nem épültek volna fel az irgalmasság kór- és árvaházai sem; nem kellett volna annyit fáradozni népek megtérítésével és a mártírok vére hullásával. A még felsorolható sok más következmény között is lenne több sajnálatos esemény, amit megtakaríthatott volna magának az emberiség, s amire Péter nyilván nem is gondolt. De belőle a szíve aggodalma váltotta ki az óvást: Uram, ez nem történhet meg veled!

Ám ezt az emberi logikát döntötte romba Ura, amikor rendre utasította: botránkoztat sz engem! Ezt a régies formulázást ma akár így is mondhatnánk: ne

gáncsolj el engem! Az én Atyám másképpen gondolkozik: feladatot bízott rám, amit szenvedéssel, áldozattal kötött össze. Ennek sikerültét akarod te megakadályozni?

3.

Cinikus bírálók megkérdézhetik, hogy nem egy önmagát kínzó, sorsával elégedetlen, beteges lelkű ember kusza gondolatai ezek? Fakír lenne, aki szöges ágyán élvezi testének kínzását? Erről azonban szó se lehet. Jézus ugyanis nem csak a bekövetkező szenvedéséről, megkínzásáról és haláláról, hanem a **f e l t á m a s z - t á s á r ó l** is beszélt. Arról, hogy „nem marad a halottak birodalmában és teste sem lát elmúlást. Ezt a Jézust támasztotta fel Isten... – így világosította fel pünkösdi ünnepén az ámuldozó csodalátókat Péter apostol (Ap Csel 2,31-32).

A kolostorba vonuló vagy családalapító Názáretire, majd megvénülő aggastyánra már rég fátylat borított volna a történelem. De – láss csodát! – még az istentelenség szédületes térhódítása ellenére is – a világ lakosságának bő egyharmada még mindig ezt a Feltámasztottat imádja, mint Urát és Megváltóját. Miért? Ez is az Isten titka. De a Jézus ügyel világosan megmutatta Isten, hogy még ebben a halálnak eljegyzett világban sem lehet soha a halálé az utolsó szó. A kísértőnek mindig az a célja, hogy Isten terve ne valósuljon meg, még esetleg akár úgy is, hogy a legbensőségesebb, testvéri féltést is meglövigolja, mint amilyenel Péter hozakodott elő. De ez Jézusnál nem megértést, hanem inkább haragot vált ki. Ezzel végérvényesen elgáncsolhatta volna Mesterét és a világ megváltatlan, a halálnak kiszolgáltatott maradt volna: Isten terve azonban a szenvedésen és halálon át is az életet jelentette.

A kereszt felé haladó Jézust mindenekelőtt úgy kísérjük el legjobban, ha elviseljük a nagy ellentmondást, Isten és a saját gondolataink egymásnak feszülését. Isten a szerintünk legjobbnak vélt mentési szándékunkat felülírja, a javunkra. „Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál“ (Ézs 55,9). A mi útjaink általában halálba torkollnak, az Úréi előtt megnyílnak a feltámadás kapui. Erre van ígéretünk. De odáig még hosszú és szenvedésekkel teli is lehet az út. Kiváltság és egyben kitüntetés is, hogy ezt is vele járhatjuk végig. Ámen

Gémes István